

Handläggare
Christian Ringsten
Telefon: 08-50803383

Till
Järva stadsdelsnämnd

Skrivelse om felaktiga utbetalningar

Svar på skrivelse från Ole-Jörgen Persson m.fl. (M)

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

I en skrivelse till nämnden daterad den 19 december 2024 ställer Ole-Jörgen Persson m.fl. (M) frågor om vilka regler och rutiner som gäller för hantering av felaktiga utbetalningar, vilka åtgärder som vidtas vid sådana upptäckter samt förvaltningens arbetssätt för polisanmälningar vid misstanke om brott.

Förvaltningens arbete mot felaktiga utbetalningar utgår ifrån *Handbok - Att utreda felaktiga utbetalningar och bidragsbrott*, utgiven av Socialförvaltningen i Stockholms stad.

Förvaltningen fokuserar på att minimera och förebygga felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Genom dialog, individuella prövningar och noggrann handläggning skapas förutsättningar för att sökande ska göra rätt från början.

Förvaltningen utreder och beslutar om återkrav om individen lämnat oriktiga uppgifter eller inte anmält förändringar, vilket lett till felaktiga utbetalningar. Återkrav kan också ske när socialtjänsten av misstag gjort en felaktig utbetalning, förutsatt att individen borde ha förstått att utbetalningen var felaktig. Eventuell polisanmälan görs när utredningen är klar och om det finns misstanke om brott, med krav på skadestånd motsvarande den felaktiga utbetalningen.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Ärendet

Ole-Jörgen Persson m.fl. (M) har lämnat in en skrivelse till stadsdelsnämnden vid dess sammanträde den 19 december 2024. Nämnden uppdrog åt förvaltningen att utreda ärendet (Järva SDN den 19 december 2024, § 28 *Inkomna skrivelser från nämndens ledamöter*). Skrivelsen bifogas, se bilaga 1.

I skrivelsen framgår att det har uppmärksammats att förvaltningen inte alltid polisanmäler felaktiga utbetalningar. Utifrån detta önskar skribenterna ett förtydligande och om vilka regler som gäller.

Skrivelsen önskar svar på följande frågor;

1. Vilka regler gäller för stadsdelen vid felaktiga utbetalningar?
2. Vilka åtgärder vidtas om felaktiga utbetalningar upptäcks?
3. Gör kommunen polisanmälningar vid misstanke om brott?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen Individ och familj.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen svarar skribenten på de tre frågorna om regler, åtgärder och polisanmälningar genom att beskriva handlägningsprocessen för felaktiga utbetalningar inom ekonomiskt bistånd.

Utgångspunkten för förvaltningens arbete inom ekonomiskt bistånd är att minimera och förebygga felaktiga utbetalningar. En viktig del av detta är att skapa förutsättningar för att de sökande ska kunna göra rätt från början. Detta uppnås genom dialog med den sökande, individuella prövningar och noggrann handläggning för att förebygga att biståndet betalas ut på rättssäkra och korrekta grunder i enlighet med *Handläggning av ekonomiskt bistånd – riktlinjer*, utgiven av Socialförvaltningen, antagen 2017-10-16.

Förvaltningens arbete med att utreda felaktiga utbetalningar utgår ifrån *Handbok - Att utreda felaktiga utbetalningar och bidragsbrott*, utgiven av Socialförvaltningen mars 2016 och reviderad 2021. Avseende de rättsliga regler som styr så återfinns dessa främst i socialtjänstlagen, bidragsbrottslagen samt lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Förvaltningen kan få kännedom om misstänkta felaktiga utbetalningar genom interna kontroller, iakttagelser från handläggare eller tips från externa parter såsom andra myndigheter eller privatpersoner. Ett första steg är att göra en

förhandsbedömning för att avgöra om det finns skäl att inleda en utredning. Frågan som ska besvaras är ”*Skulle samma beslut om utbetalning av ekonomiskt bistånd ha fattats om handläggaren hade känt till alla omständigheter som nu är kända?*”

Om svaret är nej inleder förvaltningen en utredning enligt 11 kap 1 § SoL. I utredningen så används flera kontrollmetoder för att samla information, såsom granskning av personakt och handlingar, samtal med den enskilde, registersökning, kontakt med andra myndigheter, hembesök och, i vissa fall, informationssökning via sociala medier.

Utifrån insamlade underlag fattar förvaltningen, med stöd i 9 kap 1 § socialtjänstlagen, antingen beslut om återkrav alternativt att beslut om att återkrav inte kan fattas samt eventuell polisanmälan enligt 6 § bidragsbrottslagen. Återkrav kan göras om individen lämnat oriktiga uppgifter eller inte anmält förändringar i sina förhållanden, vilket lett till felaktiga utbetalningar. Återkrav kan också ske när socialtjänsten av misstag gjort en felaktig utbetalning, förutsatt att individen skäligen borde ha förstått att utbetalningen var felaktig.

Innan beslut om återkrav fattas ska individen få möjlighet att yttra sig. Den enskildes svar dokumenteras och vägs in i det slutliga beslutsunderlaget. Vid utebliven frivillig återbetalning kan socialtjänsten väcka talan om ersättning hos förvaltningsrätten.

Polisanmälan görs om utredningen visar att det är sannolikt att individen uppsåtligt eller av grov oaktsamhet lämnat felaktiga uppgifter och det därför finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts. Anmälan inkluderar ett skadeståndsyrkande motsvarande det felaktigt utbetalda beloppet.

Avseende polisanmälan så gjorde förvaltningen under år 2023 och 2024 elva anmälningar, varav fem har lagts ned och resterande är öppna. Förvaltningen kan konstatera att en betydande andel av polisanmälningarna inte leder till vidare rättsliga åtgärder. Sett till hela staden så har det under perioden 2019-2023 gjorts 191 polisanmälningar varav endast fyra lett till åtal.

När utredningen avslutas dokumenteras beslut och åtgärder. Om det bedöms att misstaget kan riskera att återupprepas på grund av exempelvis brister i rutiner, sker revidering av dessa. Vidare så ges återkoppling på felaktiga utbetalningar vid uppföljningar mellan enhetschef och medarbetare inom ekonomiskt bistånd, både på aggregerad och individnivå. Syftet är att minimera sannolikheten att bristen uppstår igen.

Förvaltningen arbetar fortsatt med att vidareutveckla arbetssätt för att förebygga, upptäcka, hantera och lära avseende välfärdsbrott och andra felaktiga utbetalningar. Detta i syfte att minska antalet felaktiga utbetalningar samt öka rättssäkerheten.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör

Susanna Juvas Hagbjörk
Avdelningschef

Bilagor

1. Skrivelse från Ole-Jörgen Persson m.fl. (M) avseende förvaltningens arbete mot felaktiga utbetalningar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör	2025-03-05
Susanna Juvas Hagbjörk, Avdelningschef	2025-03-04